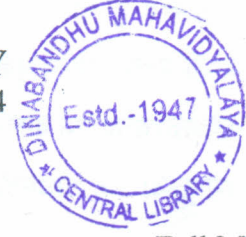

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY
B.A. Honours 3rd Semester Examination, 2023-24

SANACOR07T-SANSKRIT (CC7)

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

क-विभाग:

1. अधोलिखितेषु विषयेषु **यथेच्छमेकमाश्रित्य** संस्कृतेन देवनागरलिप्या च लघुप्रबन्धो विरच्यताम् । 5×1 = 5
- (क) समाजव्यवस्थायाः सर्वेषु एव क्षेत्रेषु उन्तत्यर्यं धर्मशास्त्रस्य किं तात्पर्यम् ?
- (ख) किमस्ति बौद्धधर्मस्य अन्येभ्यो धर्मेभ्यो वैशिष्ट्यम् तदालोच्यम् ।

अथवा

अधोलिखितेषु श्लोकेषु **यथेच्छमेकः** संस्कृतेन देवनागरलिप्या च समाधेयाः । 5×1 = 5

- (क) पुराणन्यायमीमांसाधर्मशास्त्राङ्गमिश्रिताः ।
वेदाः स्थानानि विद्यानां धर्मस्य च चतुर्दश ॥
- (ख) धृतिः क्षमा दमोऽस्तेयं शौचमिन्द्रियनिग्रहः ।
धीर्विद्या सत्यमक्रोधो दशकं धर्मलक्षणम् ॥

2. अधः प्रदत्तेषु प्रश्नेषु यथेच्छं **पञ्च** प्रश्नाः संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च समाधेयाः । 2×5 = 10
- (क) का नाम अहिंसा ? किं तावत् सत्यम् ?
- (ख) का नाम धीः ? का च विद्या ?
- (ग) पुराणस्य पञ्चलक्षणानि कानि ?
- (घ) मिताक्षरा केन विरचिता ?
- (ङ) महाभारतस्य रचयिता कः ? अस्मिन् ग्रन्थे कति पर्वाणि सन्ति ?
- (च) याज्ञवल्क्यनये किं धर्मलक्षणम् ?
- (छ) वैदिकयुगे नारी वेदपाठे अधिकारिणी आसीत् न वा ?

ख-विभाग:

3. **यथेच्छमेकः** प्रश्नः संस्कृतेन देवनागरलिप्या च समाधेयः । 10×1 = 10
- (क) ऋग्वेदीयपुरुषसूक्तं तथा गीतामाश्रित्य
चतुर्वर्णव्यवस्थाविषये प्रबन्धः रचनीयः ।
- (ख) संस्कारः कतिविधः ? तेषां विषये विशदेन आलोच्यताम् ।

4. प्रसङ्गोल्लेखपूर्वकं **यथेच्छमेकस्य** संस्कृतेन देवनागरलिप्या च व्याख्या कार्या । 5×1 = 5
- (क) जात्युत्कर्षो युगे ज्ञेयः सप्तमे पञ्चमेऽपि वा ।
व्यत्यये कर्मणां साम्यं पूर्ववच्चाधरोत्तरम् ॥
- (ख) अहिंसासत्यमक्रोधो वृत्तिदायानुपालनम् ।
भरणं पुत्रदाराणां शौचमद्रोह एव च ॥

अथवा

- अधोलिखितेषु **यथेच्छमेकमाश्रित्य** टिप्पणी लेख्या । 5×1 = 5
- (क) शूद्रः (ख) सभा (ग) मोक्षः (घ) आश्रमः

ग-विभागः

5. **यथेच्छमेकः** प्रश्नः समाधेयः । 10×1 = 10
- (क) वृहत्संहितामवलम्ब्य स्त्रीप्रशंसाविषये निबन्धो लेख्यः।
(ख) मनुसंहितामाश्रित्य राज्ञः उत्पत्तिविषये निबन्ध एको लेख्यः ।
6. यथेच्छं **द्वितयस्य** संस्कृतेन देवनागरलिप्या च टीकां लिखत । 5×2 = 10
- (क) आसनम् (ख) विग्रहः (ग) सत्याग्रहः (घ) समावर्तनम्

अथवा

- अधः प्रदत्तेषु श्लोकेषु यथेच्छं **द्वयं** प्रसङ्गोल्लेखपूर्वकं संस्कृतेन देवनागरलिप्या च व्याख्येयम् । 5×2 = 10
- (क) यस्य प्रसादे पद्मा श्रीर्विजपश्च पराक्रमे ।
मृत्युश्च वसति क्रोधे सर्वतेजोमयो हि सः ॥
- (ख) बालोऽपि नावमन्तव्यो मनुष इति भूमिपः ।
महती देवता ह्येषा नररूपेण तिष्ठति ॥
- (ग) श्रेष्ठा बुद्धिस्त्रिवर्गस्य यदयं प्राप्नुयान्नरः।
कर्मणा बुद्धिपूर्वेण भवत्यर्थी न वा पुनः ॥

—x—